

LÆSEPOLITIK & DYNAMISK UDVIKLINGSPLAN

for læsning og skriftsproglig udvikling

"Giv mit barn læsehunger, det
beder jeg om med brændende
hjerte"

Astrid Lindgren

HVORFOR LÆSNING?

Vi lever i et samfund, hvor det at kunne læse er særdeles vigtigt. Læsning er vores kilde til oplevelser. Vi er omgivet af skriftsprog, og der går næppe en dag, uden man får brug for denne kunnen.

Som det fremgår af Astrid Lindgrens citat, er læsning nøglen til at opleve eventyr. Denne nøgle åbner dog ikke kun denne dør, men adskillige døre, bl.a. dem, der står selvværd og dannelse på. Det er en af skolens vigtigste op- gaver at hjælpe til, at alle eleverne får muligheden for at kunne bruge denne "nøgle". Alpengren 2008

FORDI VORE ELEVER SKAL
LÆRE AT LÆSE & LÆSE
FOR AT LÆRE!

På Bavnehøj Skole vil læseundervisningen foregå i alle skolens fag. Derved sikrer vi, at vores elever får det optimale udbytte af undervisningen. Læsning er vores kilde til viden og oplevelser samt vejen til udvikling og uddannelse.

Det at tilegne sig gode funktionelle læsefærdigheder foregår i en naturlig progression gennem hele skoleforløbet. Det er således et samarbejde mellem dansk- og faglærerne og et fælles ansvar at sikre, at vores elever tilegner sig viden og indsigt ved læsning af faglige tekster.

Faglærerne på Bavnehøj Skole tænker læsning ind i deres fag, så eleverne får de nødvendige læsetekniske redskaber til at læse og forstå fagenes specifikke termer og begreber.

Elevernes læsetekniske færdigheder skal være på et niveau, der sætter dem i stand til at anvende læsningen funktionelt gennem hele deres uddannelsesforløb.

På Bavnehøj Skole er vi opmærksomme på, at vores elever kommer med vidt forskellige forudsætninger, både sprogligt og socialt. Nogle elever har store vanskeligheder med at knække koden for at lære teknikken til at læse. Enkelte elever har ikke alderssvarende sprog, andre skal lære sproget, og så er der elever, der vedvarende har svært ved at koble bogstaverne og disses lyde. Det betyder, at disse børn dermed har sværere ved at opnå en flydende og automatiseret læsning.

Vi har derfor udarbejdet en læsepolitik, hvor vi er meget opmærksomme på de tegn, der viser, at en elev kan være i risiko for at udvikle ordblindhed. Derved kan vi forebygge og afhjælpe læsevanskeligheder, før de bliver til nederlag.

Alle kan lære at læse, hvis vi ved hvad vi gør. Derfor denne politik, så det bliver tydeligt hvad vi på skolen forstår ved læsevanskeligheder og ordblindhed, og hvordan vi arbejder med at inkludere og støtte alle vores "ordblinde" elever:

DYSLEKSI

På skolen definerer vi ordblindhed således:

"Dysleksi er en specifik indlæringsvanskelighed, som har et neurobiologisk grundlag. Dysleksi består i vanskeligheder med at tilegne sig sikker og flydende ordafkodning, stavefærdighed og færdighed i at udnytte skriftens alfabetiske princip (lydprincippet). Disse vanskeligheder skyldes typisk problemer med opfattelse og hukommelse for sproglyde, som normalt ikke kan forklares af andre kognitive vanskeligheder eller mangelfuld undervisning. Dysleksi kan føre til vanskeligheder med læseforståelse og til færre læseerfaringer, som kan begrænse tilegnelsen af ordforråd og baggrundsviden."

(International Dyslexia Association, IDA)

HANDLEPLAN

Skolens læsehandleplan har afsæt i Københavns Kommunes overordnede læsepolitik fra 2008. Handleplanen skal betragtes som fundament for den videre udvikling, der foregår i et dynamisk samarbejde mellem ledelse, lærere, pædagoger, resursepersoner og Pædagogisk Læringscenter. Derfor er det de enkelte team, der i samarbejde redigerer og ændrer tiltag og fokuspunkter. Skolens fag er under konstant udvikling, og materialer fornyes i rivende fart. Derfor bestræber vi os på at bruge viden, som er afprøvet og har vist gode resultater, så vi er på rette vej.

HVAD VIL DET SIGE AT KUNNE LÆSE

Hvad vil det sige at kunne læse? Hvornår kan man læse? Elbro, læseforsker og professor, definerer læsning som at være i stand til *"at genskabe et forestillingsindhold på grundlag af en identifikation af tekstens ord og forhåndskendskab til tekstens begrebsverden"*. Man kan altså læse, når man kan afkode og forstå skreven kommunikation. Ifølge denne definition "genskaber" læseren et forestillingsindhold, dvs. forståelse af indholdet i en tekst og dermed forfatterens budskab. Der må nødvendigvis være overensstemmelse mellem læserens forståelse og forfatterens intentioner, for at det er muligt at formidle sig pålideligt vha. skreven kommunikation. Læseren kan ikke frit fortolke det skrevne, men gør det på baggrund af den viden, denne allerede har.

Læsning består af en række delprocesser, der altid foregår i en bestemt rækkefølge.

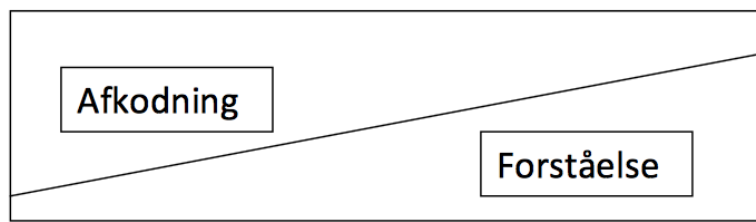
Komponenterne i læsning kan inddeles i to hovedgrupper: den ene er unik for læsning nemlig **afkodning** og den anden deles med lytning, nemlig **sprogforståelse**. Afkodning og sprogforståelse er uadskillelige i en forståelsesorienteret læsning.

Ved afkodning går man fra at opfatte en kodet meddelelse til at identificeres ordets generelle betydning, lyd og grammatiske form. Afkodningen indebærer, at ordet kan udtales og genkendes.

Sprogforståelse rummer alle de komponenter, der leder til, at man kan gendanne et forestillingsindhold af det afkodede ord. Nogle af de komponenter, der er vigtige for sprogforståelsen, er kendskab til

sætningers opbygning til sproglige billeder og til underforståede meninger. Derudover er det væsentligt at kende til de forskellige teksttyper. Ydermere gælder det for en god sprogforståelse, at eleven har en velfungerende ordgenkendelse, syntaktisk forståelse og et godt ordforråd.

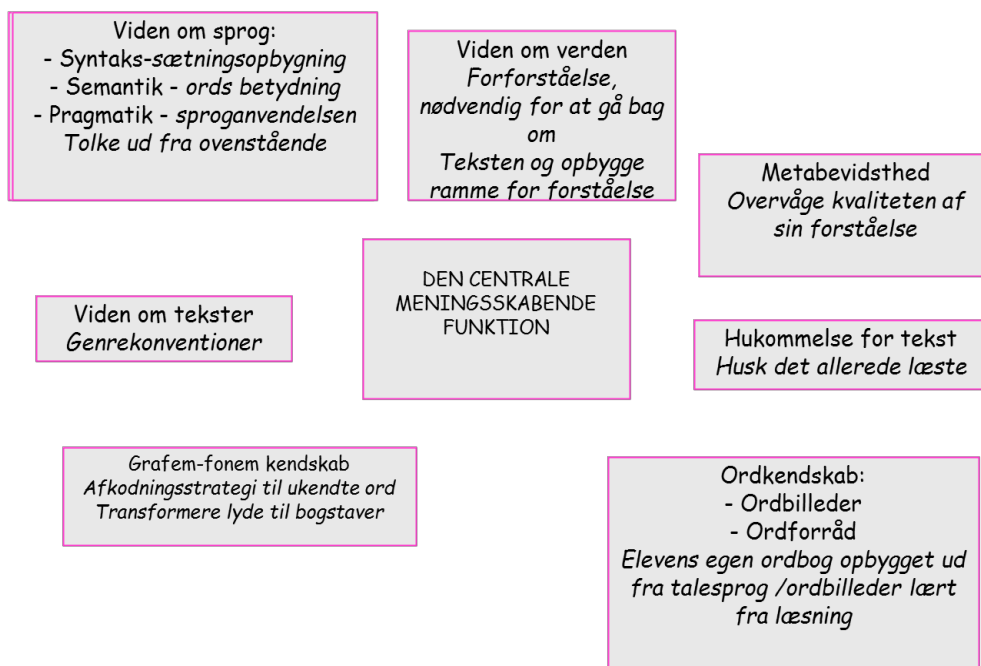
0.kl til 9.klasse

DET INTERAKTIVE SYN PÅ LÆSNING

For at illustrere de mange komponenter, der skal i spil, når vi læser, har vi valgt at vise Ehris Interaktive læsemodel. Modellen tydeliggør de sproglige og kognitive processer, der arbejder sammen, når en tekst skal læses og forstås. Det læsesyn, denne interaktive model af læseprocessen repræsenterer, anvendes i praksis her på Bavnehøj Skole, hvor alle komponenter tænkes ind i årgangsteamenes planlægning.

EHRIS MODEL

VIDEN OM VERDEN

Når vi læser, aktiverer vi vores forhåndsviden om tekstens indhold. Vores viden om verden har derfor betydning for vores udbytte af det, vi læser. Nyere forskning omkring læseforståelse bygger på en skemateori. Denne teori omhandler, hvordan vi opbevarer vores viden i skemaer. Efterhånden som vi lærer, udbygges systemet med nye skemaer. Gamle skemaer ændres og tilpasses, når vi gør nye erfaringer. Når vi læser, skulle vi gerne danne indre mentale modeller – forestillingsbilleder af den tekst, vi læser. For at kunne danne disse indre billeder, skal læserens kunne mobilisere sine skemaer. Jo mere viden vi har om tekstens indhold, jo flere skemaer vil

blive aktiveret og det vil være lettere for os at forstå tekstens budskab. Hvis vi læser en tekst med meget ny viden, skrevet i et sprog vi ikke er klædt på til at forstå, vil få eller ingen skemaer blive aktiveret, og udbyttet af det læste vil være meget lille.

Evnen til at danne inferenser – altså læse noget ind i teksten, der ikke står skrevet eksplicit, opstår i læseren afhængig af dennes baggrundsviden. Læseforståelse er altså også afhængig af læserens evne til at læse mellem linjerne.

Det er de færreste elever, der af sig selv aktiverer deres viden om en teksts form og indhold, inden de går i gang med at læse. Derfor skal vi som lærere have en viden om, hvordan vi effektivt aktiverer elevernes forhåndsviden.

METABEVIDSTHED

Alle kender vel fornemmelsen af at have læst en tekst "uden at høre efter", hvad man læser. Den gode læser vil være bevidst om, at det læste kun er afkodet og altså ikke forstået. Læseren har afkodet derudaf uden at være bevidst om udbyttet. Læserens metabevindstthed har stor betydning for udbyttet af det læste. Metabevindstthed indebærer, at læseren er bevidst om, hvad denne forstår og ikke forstår og er i stand til at ændre strategi, hvis det er nødvendigt for forståelsesprocessen. En læser med en aktiv læseindstilling har et langt større udbytte af sin læsning end en læser uden metabevindstthed.

Det er vigtigt for elevens aktive læseindstilling, at de har et tydeligt formål med at læse en tekst. De skal vide, hvilket udbytte, der forventes, de har af læsningen.

- Vi skal sikre os, at vi har aktive læsere, der kan tilpasse læsemåden efter teksttypen og er bevidste om formålet med læsningen.
- Især faglærere skal være opmærksomme på, at eleverne kender formålet med deres læsning, så de kan anvende læsning relevant. Uden læseformål kan det være svært for eleverne at afgøre, hvilke læsestrategier, der er bedst egnede og det er vanskeligt at vide, hvilke informationer de skal uddrage af det læste.

Vi kan støtte elevernes læseforståelse ved at give dem redskaber til at nå ind i teksten. Afhængigt af læseformål og teksttype kan forskellige før/under-læsning aktiviteter anvendes som redskab til at gøre dem mere opmærksomme på deres egen læseindstilling og dermed får det en metakognitiv effekt. Derudover har notatteknikker til formål at skærpe elevernes teksthukommelse og fastholde det læseformål, læreren har udstukket.

FOKUS

Især faglærerne bør være opmærksomme på, at eleverne kender formålet med deres læsning, så de kan anvende læsning relevant. Uden læseformål kan det være svært for eleverne at afgøre, hvilke læsestrategier, der bedst anvendes, og det er vanskeligt at vide, hvilke informationer, de skal uddrage af det læste

Forslag til før-læsning aktiviteter:

- *Teksttypekendskab: snak med eleverne, om hvilken teksttype det er de skal læse, og om hvordan teksten er opdelt. Tydeliggør hvorfor eleverne skal læse teksten, og hvordan de skal tage notater undervejs.*
- *Emnekendskab: en snak om det emne teksten handler er med til at aktivere elevernes forhåndsviden om emnet. Hvad ved vi i forvejen om emnet?*
- *Titel og overskrifter: gennemgå tekstens struktur ved en snak om titel og overskrifter. Hvad kan vi forvente at få at vide i de forskellige afsnit.”*
- *Ordkendskabskort: centrale ord og begreber i teksten, der kan være svære for eleverne, skal gennemgås, før eleverne læser teksten fx vha. ordkendskabskort. Elever med en ikke aktiv læseindstilling vil ofte skøjte henover ukendte ord, hvilket kan gå ud over den samlede forståelse af en teksts indhold.*

HUKOMMELSE FOR TEKST

Læserens hukommelse for en tekst deles i arbejdshukommelse, korttidshukommelse og langtidshukommelse. I korttidshukommelsen som regnes i sekunder, lagrer læseren det læste lige præcis længe nok til at kunne opfatte, hvad ord og sætninger betyder.

Arbejdshukommelsen, som regnes i minutter, bruger læseren til at holde den røde tråd i sin læsning. Forskellige dele af teksten kombineres og dermed skabes der mening i teksten. Evnen til at danne forestillingsbilleder/inferenser, er også betinget af en velfungerende arbejdshukommelse, der kan knytte dele af tekster sammen.

I langtidshukommelsen er lagret mange flere informationer, end vi er bevidste om. Alle disse informationer er lagret i skemaer, som hele tiden udbygges. Langtidshukommelse bruger læseren til at drage paralleller til andre tekster med et lignende indhold.

ORDKENDSKAB

For at forstå det læste, må læseren have en tilstrækkelig forståelse af, hvad de enkelte ord i teksten betyder. Forskning viser, at læsere med et større ordforråd ser ud til at have en bedre læseforståelse end læsere med mindre ordforråd.

Fokus på to-sprogselevs læseforståelse/ordkendskab DSA

BOGSTAV-LYDKENDSKAB

Bogstav-lyd kendskab har direkte med den ene hovedkomponent for læsning at gøre, nemlig afkodning. Hvis afkodningen kræver meget teknisk opmærksomhed, går det udover den centrale meningsskabende funktion. Nye læsere og dyslektikere bruger megen energi på den tekniske del af læseprocessen, hvilket kan resultere i, at deres forståelse og dermed samlede udbytte af læseprocessen forringes.

Forslag til aktiviteter der fremmer bogstav/lyd

For elever med udfordringer i bogstav/lyddelen retter undervisningen mod følgende: Arbejdet med de enkelte lyde Omhandler både genkendelse, benævnelse og skrivning af bogstavet

- *Forskningsbaserede materialer – materiale der er struktureret med de mest forudsigelige lyde først.*
- *Stilladser for eleven ved at forstærke/trække lyden - fx første lyd i et ord.*
- *Brug holdepunkter fx ”hvordan er munden formet”*

- Mmm er ”smager godt lyden”
- Brug digitale bogstav/lyd spil
- Mange gentagelser

At danne syntese

Der arbejdes med synteseopgaver med eleven:

- med lydrette ord, så lydprincippet giver mening ”s” ”o” ”l” – sol
- med brug af bogstaver ”der kan nærme sig hinanden” eller af ”brug bue i papir” (hvor man kan flytte hagen fra bue til bue)

Undervisningen skal dække alle de almindelige bogstavers standartudtaler og de hyppigste betingede udtaler af bogstaverne.

VIDEN OM SPROG

Udover et alderssvarende ordforråd skal eleven også have viden om sprogets opbygning. Eleven skal kunne vurdere og tolke sproget ud fra syntaks (sætningers opbygning), semantik (ords betydning) og pragmatik (sprogbrug – enkeltords betydning i den sammenhæng de optræder).

HVAD SÅ?

Med denne viden om læsning og sprogforståelse samt de mekanismer, der er med til at skabe gode læsere, har vi de ideelle forudsætninger for at forebygge eventuelle nederlag og afstandtagen for læsning og dermed læring. Derfor har vi følgende plan for forebyggende testning og undervisning gennem resten af skoletiden, så vi er tro mod fagformål, kompetencemål og underliggende færdigheds- og vidensområder i Fælles Mål. uvm.dk

0.klasse TEST

Sprogvurderingstesten, der tages i august/september, indeholder opgaver, der viser elevens forudsætninger for arbejdet med bogstav/lyddelen. Hvis eleven scorer lavt inden for denne del, skal der tages en individuel sprogvurdering, der mere specifikt kan give os indsigt i elevens forudsætninger for arbejdet med den lydige del. I den individuelle test kortlægges følgende områder:

- Rim
- Skelnen af sproglyde
- Hurtig navngivning
- Bogstavkendskab
- Bruger digitale bogstav/lyd spil
- Bruger mange gentagelser

Handleplaner

Handleplaner udarbejdes på de elever, som viser vanskeligheder med at tilegne sig bogstav/lyddelen. Tiltag evalueres løbende.

Det er lærerteamet i samarbejde med den tilknyttede læsevejleder, der udarbejder handleplanen.

I slutningen af 0. klasse testes de elever, der fortsat viser vanskeligheder med at indlære de 3 alfabeter (bogstavernes navn, lyd og form) formelt. De testes med: ”DLB- bogstav og lyd” eller ”Bogstavprøve 1”.

1.KLASSE TEST

IL-basis gruppetest tages fra september – november på de elever, der viste udfordringer med bogstav/lyddelen i 0.klasse. Denne test har fokus på

elevens forudsætninger for at komme godt videre med den skriftsproglige udvikling. Testen fokuserer på delområder som følgende:

- Rim
- Forlyd
- Lydskelneevne
- Bogstavernes form
- Bogstavernes lyd
- Kobling af bogstav/lyd

FOREBYGGENDE

Hvis elever efter nogle måneders formel læseundervisning fortsat ikke kan koble bogstaver og lyde sammen – eller fortsat ikke er opmærksomme på lyde i et ord – fortsætter vi med forebyggende tiltag. fx Læseløftkurser og hjemmemapper

selvstændigt niveau

Der udarbejdes en hjemmemappe med materialer på selvstændigt niveau. Eleven træner hjemme 4 x ugentlig med læsning på selvstændigt niveau samt træningsøvelser i bogstav/lyddelen på stavetrin 2 – det lydrette stadie.

undervisningsniveau

Klassen arbejder i perioder på niveaudelte hold. Der kan også løbende tildeles supplerende undervisning på et lille hold.

Opdagende skrivning

Ved at gå ind i læsningen via skrivevejen
Fokus på stavning af ord, hvor man går fra lyd til bogstav

HANDLEPLAN

Elevernes progression og udvikling følges. Handleplanen udarbejdes af lærerteamet i samarbejde med den tilknyttede læsevejleder. Referater fra møder skal indskrives i handleplanen.

Eksempel på test

OS 64
Bogstavprøven 2
Ordlæsetest 1
Sætningslæsetest 1+2
Tekstlæsetest 1+2

2.KLASSE

TEST

OS 64, Bogstavprøve 2, Ordlæseprøve 1
Hvis der fortsat ses store fonematiske vanskeligheder tages følgende test:
DVO screening (slut 2. Klasse)

FOREBYGGENDE

- Opdeling af læsning i læsetræning og litteraturarbejde
- Litteraturarbejde er et fælles anliggende
- Læsetræning (i afkodning) bør individualiseres.
- Årgangens elever kan niveaudeles – dermed sikres det, at de elever der er i risiko kan fortsætte deres fokus på bogstav/lyddelen.

Evt. Vaks-kursus over 18 uger

Hjemmemappe (træning af læsning på selvstændigt niveau + lydret stavning)

Holddeling /supplerende undervisning, Kursus i brug af AppWriter.

<p>FOKUS</p> <p><i>Hold/supplerende undervisning</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Opmærksomhed på de enkelte sproglyde ○ Bogstavkendskab ○ Danne syntese af bogstavlydene til ord ○ Undervisning i skriftens lydprincip for bogstavfølger ○ Fokus på ord, der ikke har en standardudtale, men har en betinget udtale ○ Elever i risiko for ordblindhed har brug for at man underviser dem direkte i de hyppigste betingede udtaler fx e-lyden i flerstavelsesord, der udtales anderledes. ○ Undervisning i stavning. ○ Når man skal stave er man dybt afhængig af fonologiske hukommelse, da man går fra lyd til bogstav ○ Lyd/bogstavforbindelser med en-til-en korrespondance ○ Betingede udtaler
<p>HANDLEPLAN & EVALUERING</p>	<p>Elevernes progression og udvikling følges. Eleven re-testes inden slutningen af 2. klasse. Handleplanen udarbejdes af lærerteamet i samarbejde med den tilknyttede læsevejleder. Referater fra møder skal indskrives i handleplanen.</p>
<p><i>Eksempel på test</i></p>	<p>OS 120 i december ST 2 fra marts Ordlæsetest 2 Sætningslæsetest 2 Tekstlæsetest 2+3</p>
<p>3.KLASSE</p> <p>TEST</p>	<p>OS 64, OS 120, Ordlæseprøve 2, Sætningslæseprøve 2 Udredning for dysleksi med ministeriets ordblinde test (må kun tages fra marts-juni) testbatteriet – sprog og hukommelse, Elbros lister, DVO screening</p>
<p>FOREBYGGENDE</p>	<p>Se beskrivelse af fokusområder for 2. klasse. Individualiseres efter elevens selvstændige niveau fx: Vaks – kursus Fingernemt kursus Hjemmemapper Holddeling/supplerende undervisning</p>
<p>HANDLEPLAN</p>	<p>Elevernes progression og udvikling følges. Eleven gentestes inden slutningen af 3. klasse. Handleplanen udarbejdes af lærerteamet i samarbejde med den tilknyttede læsevejleder. Referater fra møder skal indskrives i handleplanen.</p>
<p><i>Eksempel på test</i></p>	<p>, SL 60, ST 3, Tekstlæseprøve 3+4, sætningslæseprøve 2</p>
<p>4.KLASSE - 9.KLASSE</p> <p>TEST</p>	<p>Ordblindedettest UVM (kun fra marts-juni) Individuelle test, Testbatteriet, Elbros lister</p>
<p>FOREBYGGENDE</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Undervisning i afkodning (holddeling/supplerende undervisning)

- Undervisning i faglig læsning: faglige læsestrategier er med til at gøre tekstens indhold mere overskuelig
- Læsning og kompenserende IT-værktøjer
- Ordkendskab (i fagene) – betydning og stavemåde
- Stavning – et skift fra stavestrategier med udgangspunkt i skriftens lydprincipper til stavestrategier med udgangspunkt i skriftens betydningsprincip (3.-4. klasse)
- Skriftens betydningsprincip (primært bøjningsmorfemer) (5.-6. klasse).
- Stavning med fokus på ordforråd og syntaks (skrivetræning) (7.-9. klasse)
- Undervisning i faglig skrivning

It-kompenserende

Støtte i brugen af it-kompenserende værktøjer pt AppWriter

Stavestrategier

Man kan sagtens undervise eleverne i betydningsbaserede stavestrategier, selv om at den ordblinde elev ikke har etableret tilstrækkelige stavefærdigheder.

Supplerende undervisning

Supplerende undervisning på små hold/eller holddeling - individuelt tilrettelagte forløb – primært læse- og stavetræning.

Fonologisk kursus

Kursus i flydende læsning

Kursus i læseforståelsesstrategier.

Kursus i genre

Kursus i ordkendskab

Eksempel på test

4. klasse: ST 4, SL40, Tekstlæseprøve 5+6

5. klasse: ST 5, Tekstlæseprøve 6+7

6. klasse: ST 6, TL 1, Tekstlæseprøve 7+8

7. klasse: ST 7, TL 2

8. klasse: ST 8, TL 3

UDREDNING AF ORDBLINDE ELEVER

HVEM

Elever, som gennem indskolingen har vist og fortsat viser store fonematiske vanskeligheder og elever, som har modtaget direkte og systematisk undervisning i bogstav/lyddelen.

Der skal være en mistanke om, at elevens problematik er rettet mod vanskeligheder med den fonematiske de.

PROCEDURE

Lærerteamet beslutter i samarbejde med læsevejleder og forældre om eleven skal testes med ordblindetesten.

- Ønsker forældrene at testen skal gennemføres, skal de skrive under på en bemyndigelseserklæring.
- Det er læsevejlederen der foretager ordblindetesten samt individuelle test, der kan give et uddybende billede af elevens læsevanskeligheder.
- Ordblindetesten må først tages fra slutningen af 3. klasse.
- Resultatet af testene fremlægges for PLC/RC med henblik på efterfølgende indsatser
- Efter testen holdes der et møde med forældrene om udfaldet af testen. På mødet fremlægger lærerteam/læsevejleder forslag til en fremadrettet

handleplan – der også indbefatter arbejdet med IT/LST (hvis eleven er ordblind).

- Der udarbejdes altid referat efter møder med familie/elev. I referatet skal det være tydeligt, hvordan rollefordelingen vedrørende arbejdsopgaver er fordelt.
- Hvis eleven er ordblind får eleven tildelt en PC (IT-rygsæk).
- Eleven/lærerteam tilmeldes NOTA. Tilmeldingsseddel fås hos læsevejlederen.
- Eleven modtager et kursus i AppWriter af en udvalgt lærer fra teamet. Hvis lærerteamet har brug for et kvik-kursus i AppWriter kan de lave en aftale med den tilknyttede læsevejleder/IT-vejleder.
- Efter endt elevkursus inviteres forældrene til et lille kursus i AppWriter og brug af indtalingsprogrammer til noter. Eleven underviser forældrene sammen med læreren og evt. læsevejlederen.
- Eleven får efter endt forældrekursus lov til at tage computeren med hjem.
- Der fastsættes løbende evalueringsmøder med elev/forældre. Det er lærerteamets ansvar at indkalde til møderne.

IT Hvis der opstår problemer med computeren, henvender lærerteamet sig til den ansvarlige for IT.

HVAD GØR VI SOM SKOLE FOR AT INKLUDERE OG STØTTE ELEVER MED ORDBLINDHED

Vigtigt

- At eleverne opdages og støttes så tidligt som muligt
- At eleverne skal have den støtte de har brug for, for at kunne deltage aktivt og ligeværdigt i skolelivet, og for at blive så dygtige, som de har potentiale til.

DE 3 NIVEAUER I det daglige arbejde med elever med læse/stavevanskeligheder arbejdes der på 3 niveauer:

Selvstændige niveau

Eleven læser tekster på selvstændigt niveau for at automatisere sin læsning og opnå en læsning med god forståelse af det læste. Eleven skal kunne læse over 90% af ordene.

Dette niveau tilgodeses ved aftale med forældrene om udlevering af en hjemmemappe. Eleven arbejder i mappen 4x ugentligt. Dansklæreren følger op hver 14. dag. Arbejdet kan også foregå i understøttende undervisning.

Undervisningsniveau

Eleven trænes i læsning af tekster der er lidt sværere end selvstændigt niveau, for at træne mere fleksible afkodningsstrategier. Fokus er rettet mod at give eleven strategier som eleven profiterer af. Eleven skal kunne læse 80-90% af tekstens ord for at teksten er egnet til undervisningsbrug. Dette tilgodeses ved holddeling eller ved supplerende undervisning på små hold. I elevens handleplan beskrives mål, tiltag og evaluering af tiltag.

Frustrationsniveau

Eleven kan læse mindre end 80 % af teksten og har derfor ikke mulighed for at opnå en sikker forståelse af det læste. Eleven tilbydes brug af AppWriter, for at læse tekster der er ud over undervisningsniveau – dermed også tekster på alderssvarende niveau.

I den daglige undervisning skelner vi mellem læsetræning og litteraturarbejde. Læsetræning kan dermed individualiseres (for alle). Ordblinde elever deltager i litteraturarbejde ved brug af AppWriter/NOTA/ indtaling af noter.

KURSER	Vi arbejder sideløbende med faste forebyggende tiltag som fx: Bogstav/lydkursus, Læseløft og kurser tilpasset eleven/gruppen	
<i>Digitale værktøjer</i>	AppWriter Intoword Dragon-dictation	
HJEMMET	Forældrene kan støtte op om barnet: <ul style="list-style-type: none"> o Ved at samarbejde med lærerteamet og barnet og udtrykke klare forventninger til barnets skoleforløb o Ved at følge op på de aftaler, der i fællesskab er lavet med skolen o Ved at lade barnet vise, hvad det kan og har lært o Ved at være rollemodel, der også læser o Ved at støtte og opmuntre barnet, så det føler sig værdsat og inkluderet på trods af sine vanskeligheder	
ELEVEN	Hvad kan eleven selv gøre: <ul style="list-style-type: none"> o Arbejde for at blive bedre til at læse og stave o Samarbejde med lærerne og bede om at få feedback o At læse bøger, der passer til alderen, som kan hentes på Nota o Ved at lære strategier til bedre læseforståelse og bede lærerne om hjælp o Ved at bruge kompenserende IT. o Ved at acceptere at du er ordblind og få viden om hvad ordblindhed er	
RESURSECENTERET 2018-2019	Resursecenteret RC tilbyder vejledning og sparring til kollegaer, inden for dansk, dansk som andetsprog (DSA), specialundervisning og AKT. Teamet i RC, mødes en gang hver 4. uge, hvor elever, tiltag og tilbud drøftes. Det er i samme fora, hvor elever kan drøftes med klassens lærere, hvis der er samtykke fra forældrene, så den bedste støtte kan iværksættes til det enkelte barn. For at få drøftet en elev, skriver teamet løbende indstillinger.	
Resursepersoner	Susanne Hoffmeyer Jørgensen, SJ Runa, RE Thomas Duelund, TD Michael Nyholm, MN Annemette Frandsen, MF Mette Tougaard Madsen, Gülay G Güven,	Læsevejleder, koordinator Læsevejleder DSA-dansk som andetsprog IT-vejleder IT-vejleder AKT AKT BB-Børneborgen
Eksterne resursepersoner	Birgitte,	Sundhedsplejerske Skolesocialrådgiver Psykolog Talepædagog

ÅRSPLAN

Der udarbejdes en årsplan, hvor test og prøver bruges til evaluering af klassen udbytte og forsatte planlægning af tiltag. Resultaterne fra prøver og tests indføres i KLASSESPEJLET, som giver teamet et overblik på klassen. Er der elever, som ikke opnår de ønskede resultater, rettes der opmærksomhed på tiltag, som hjælper eleven på vej. Det kan være i form af støtte på små hold i længere eller kortere perioder. Det kan være et intensivt forløb, men alle tiltag foregår i samarbejde med teamet omkring eleven.

Årsplan 2017-2018	AUGUST	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
BH – KLASSE Obligatoriske sprogtest DLB prøven	Forældremede/læsevejleder? Bogstavlyd RE	Talepædagog?	Obligatorisk sprogvurdering	Individuelle sprogtest Konference	-
1. KLASSE IL basis gr. prøve + OS 64	IL basis udleveres til dansk læreren, testen påbegyndes og tages løbende til nov. SJ			IL basis testen. Resultater afleveres & indføres i klassemødet	Konference
2. KLASSE* OS 120 NAT DA	MAT 1 FK	uge 37 MAT resultater afleveres OS120 vejledning udleveres SJ			Konference
3. KLASSE* NAT MAT SL60 Gruppeprøve**	Der testes i "Nonsensord", resultater indføres i klassemødet. MAT 2 FK	uge 37 ST 2** Signe Konference	Dysleksi risikogruppe testes Individuelle test		
4. KLASSE NAT DA NAT ENG SL 40 Gruppeprøve **	MAT 3 FK	uge 37 MAT resultater afleveres ST3** Maria /Michael			
5. KLASSE	MAT 4 FK	uge 37 MAT resultater afleveres ST4** Louise		Konference	
6. KLASSE NAT DA NAT MAT	MAT 5 FK	uge 37 MAT resultater afleveres ST5** Malena		Konference	
7. KLASSE NAT ENG	MAT 6 FK	uge 37 MAT resultater afleveres ST6** Connie			
8 + 9 KLASSE NAT DA MAT FYS/K (GEO BIO frivillig)	MAT 7 FK	uge 35 MAT resultater afleveres ST7** Susse Susanne Amanda	Konference	** Prøvemateriale udleveres til klasse læreren efter ønske ST staveprøver anbefales fra 3.kl	

JANUAR	FEBRUAR	MARTS	APRIL Nationale test	MAJ/JUNI	NB
		DLB test af elever, der fortsat viser udfordringer. Resultater indføres i klassemødet	Konference 0. klasse		Opdagende skrivning
Konference		Konference OS 64 vejledning udleveres til klasse lærere. SJ Resultater i klassemødet.			Børnestavning Træning af hukommelse
			NAT. TEST: DA LÆSNING Konference		
SL60 udleveres*	Resultater indføres i klassemødet.		NAT. TEST: MATEMATIK	Evt test for dysleksi	
	Konference		Evt. test for dysleksi NAT. TEST: DA LÆSNING	Resultater indføres i klassemødet.	FAGLIGT FOKUS Faglig læsning
		evt. test for dysleksi			
		evt. test for dysleksi	NAT. TEST: LÆSNING MATEMATIK		
Konference					
			NAT. TEST: LÆSNING GEOGRAFI BIOLOGI + FYSIK/KEMI	Startpakke til kommende 1. kl. lærere + IL Basis udleveres ved møde.	

ex på årsplan

SÆRLIGE FOKUSOMRÅDER PÅ BAVNEHØJ (team reviderer selv)

IND I LÆSNINGEN

FOKUS & EVALUERING

0.KLASSE

- Rim
- Skelnen af sproglyde
- Bogstavkendskab
- Kobling af bogstav/lyd
- Opdagende skrivning

fx samtaler, iagttagelse

BEGYNDERLÆSNINGEN

1. & 2. KLASSE

FOKUS & EVALUERING

- Børnestavning
- skriv til læsning
- Angrebsstrategier
- Læselyst
- Læseteknikker

fx tidlig læsestøtte RC
samtaler
NAT. Test 2.kl

DEN FORTSATTE LÆSNING

3. & 4. KLASSE

FOKUS & EVALUERING

- Konsolidering af læsning
- forståelsesstrategier
- konventionel stavning
- fagenes fest

elevsamtaler, multiple choice

NAT. test

5. & 6. KLASSE

FOKUS & EVALUERING

- automatisering
- læsehastighed
- genrebegreber
- fag- fagord

NAT.test

7. – 9. KLASSE

FOKUS & EVALUERING

- fag/fagord
- notatteknikker

NAT. test

Program /Webside aug.2018	0.kl	1.kl	2.kl	3.kl	4.kl	5.kl	6.kl	7.kl	8.kl	9.kl
Appwriter LST			x	x	x	x	x	x	x	x
WEBPRØVER: Gyldendal										
Engelsk								x	x	x
Læsning og retskrivning						x	x	x	x	x
Matematik 7-9 færdigheder								x	x	x
Skriftelig fremstilling								x	x	x
Grammatip.dk										
I-BØGER										

Den sikre læsning: Arbejdsbogen 1, 2, 3										
Den sikre læsning: Arbejdsbogen 4, 5, 6										
Den sikre læsning:										
Den sikre læsning:										
Den sikre læsning:										
Den sikre læsning 5 -										
Den sikre læsning 6 - Nyt forsøg					x					
Allez hop						x	x	x	x	x
Bingo						x	x			
A Piece of Cake- guide								x	x	x
A Piece of Cake text								x	x	x
A Piece of Web/teachers								x	x	x
Matematikfessor.dk										
Kolorit matematik		1A+1B	2A+2B	3A+3B	4	5	6	7	8	9
Multi matematik		1A+1B	2A+2B	3A+3B						
DIGITALT LÆREMIDDEL:										
Den første læsning: 0.kl Ida og Emil på eventyr	x	x								
Den første læsning: 1.kl Ida og Emil knækker koden		x	x							
Den første læsning: 2. kl Ida og Emil mod nye mål			x	x						
Retskrivningsprøven								x	x	x
Superbog	x	x	x	x	x	x	x			
Håndværk & Design Clío										

SKOLENS UNDERVISNINGSPORTALER

- Litteratur:
- Alpengren, Helle Meyer 2008. Læsevanskeligheder i indskoleingen
  - Anderssen, Erik Skøtt, Sproget spræller, Dansk lærerforening
  - Arnbak, Elisabeth (2005): "Faglig læsning – fra læseproces til læreproces". Gyldendal 1. udgave, 2. oplag
  - Brudholm, Merete (2002): "Læseforståelse – hvorfor og hvordan?". Alinea 1. udgave, 4. oplag
  - Bråten, Ivar (Red.) (2009): "Læseforståelse. Læsning i videnssamfundet – teori og praksis". Forlaget KLIM 1. udgave, 2. oplag
  - Dalby, M. m.fl. (1983): "Bogen om læsning 1 – Forudsætninger og status". Munksgaard. Danmarks pædagogiske institut. 1. udgave, 1. oplag
  - Elbro, C. (2001): "Læsning og læseundervisning". Gyldendal Uddannelse, 1. udgave, 1. oplag
  - Gough, P. B., Hoover, W. A. & Peterson, C. L. (1996). Some observations on a simple view of reading. I: Cornoldi & Oakhill (red.), *Reading comprehension difficulties. Processes and intervention* (s. 1-13). Erlbaum.
  - Jensen, Marianne og Mogens, Stavevejen start, Alinea
  - Lundberg, Ingvar, Det gode læseforløb, Alinea

rev. Jan 2019